

ساخت بنای مرکز حافظ شناسی

طراحی بنای مرکز حافظ شناسی به یکی از معماران شاخص و نامدار کشور واگذار شد

● دکتر کاووس حسن‌لی

(مدیر مرکز حافظ شناسی و کرسی پژوهشی حافظ)

- لطفا در آغاز گفت‌وگو درباره‌ی مرکز حافظ شناسی و ضرورت ایجاد بنای این مرکز، برای خوانندگان ما اندکی توضیح دهید؟

به نام خدای مهربان و باسلام خدمت شما همان‌طور که می‌دانید مرکز حافظ شناسی بیش از دو دهه است که بی‌وقفه مشغول فعالیت است و خوشبختانه در حوزه‌های آموزشی و پژوهشی دستاوردهای بسیار خوبی داشته است. تنوع و گستردگی این فعالیت‌ها طوری است که ناگزیر باید مکانی مناسب برای اجرای برنامه‌های مرکز وجود داشته باشد.

حافظ متعلق به همه‌ی مردم شیراز، مردم ایران و بسیاری از فرهنگ‌وران جهان است. مردم ما وام‌دار سعدی و حافظ‌اند و ما شیرازی‌ها که افتخار داریم همشهری حافظ و سعدی باشیم، بیش از دیگران بدهکار این بزرگان هستیم. بزرگانی همچون سعدی و حافظ در همین شهر رویداده‌اند، گل کرده‌اند و میوه داده‌اند. در دامن مردم فرهنگ‌مدار و اهل ادب و معرفت همین شهر پرورش یافته‌اند. امروز همه‌ی ما به وجود این بزرگان افتخار می‌کنیم. اما این افتخار کردن کافی نیست؛ ما باید برای شناخت بیشتر این بزرگان و معرفی شایسته‌ی آن‌ها به دیگران اقداماتی شایسته و درخور آن‌ها داشته باشیم. ایجاد مراکز علمی و تحقیقاتی در طراز بین‌المللی از ضرورت‌های مسلم فرهنگی و از وظایف اولیه‌ی ما در پیوند با این بزرگان است.

- ایده‌ی بنای این مرکز از کی مطرح شد؟

ما از سال‌های گذشته در فکر ایجاد و ساخت یک بنای مناسب و درخور فعالیت‌های این مرکز بودیم. می‌دانید که مرکز حافظ شناسی یک مرکز مستقل است. مرکزی غیردولتی و غیرخصوصی که با همراهی و همدلی گروهی از استادان و همکاران هم‌دل حافظ شناس، حافظ‌پژوه و حافظ‌دوست ما به‌صورتی استوار سال‌هاست که روی پای خودش ایستاده و به فعالیت‌هایش ادامه می‌دهد.

از اوایل آبان‌ماه سال ۱۳۹۷، با پی‌گیری مرکز و همکاری برخی از مدیران استان (از جمله استاندار محترم وقت، آقای مهندس تبادار و معاونان محترم‌شان آقایان دکتر رحیمی و مهندس فروزانی و نیز مدیران میراث فرهنگی و گردشگری، از جمله شخص مدیرکل آقای دکتر امیری و نیز شهرداری و شورای شهر شیراز، به‌ویژه عزیزان ما در شهرداری منطقه‌ی سه و نیز همکاری مؤثر آقای دکتر اشرفی و همکاران محترم‌شان در شرکت عمران و مسکن‌سازان)، موضوع زمین بنای حافظ شناسی به نتیجه رسید و بالاخره یک قطعه زمین به مرکز حافظ شناسی واگذار شد که این زمین در کنار بنای چهل‌مقام قرار دارد و در طرح توسعه‌ی محور عرفان در حافظیه واقع است.

با توجه به ادامه‌ی حمایت‌های آقای دکتر رحیمی استاندار محترم و همکارانشان

مرکز حافظ شناسی از سال ۱۳۷۵ هـ.ش که در شیراز تأسیس شده، با استقرار در محل حافظیه آغاز به کار کرده است. سال‌های پیش در طرح اولیه‌ی توسعه‌ی آرامگاه، محلی برای ساخت بنای مرکز حافظ شناسی پیش‌بینی شده بود که با گذشت زمان و دست‌به‌دست شدن اختیارات تصمیم‌گیری، متأسفانه از کانون توجه بیرون رفت؛ این درحالی‌ست که یکی از ضروری‌ترین بناهای حافظیه که از نظر ماهیت، فعالیت‌هایش مقدم بر همه‌ی بناهای دیگر است، مرکز حافظ شناسی‌ست.

با پیگیری‌های مکرر این مرکز، بالاخره در پاییز ۱۳۹۷، قطعه زمینی در کنار بنای چهل‌مقام (ضلع شمالی) به مرکز حافظ شناسی تخصیص یافت و این مرکز بنا بر نیازهای خود و نیز تعهدی که دارد هرچه سریع‌تر باید عملیات طراحی و ساخت و ساز آن را آغاز کند. در پی پرسش‌های مکرر اهالی مطبوعات و فرهنگ‌وران فارس، در بهمن‌ماه سال جاری، دکتر کاووس حسن‌لی، مدیر مرکز حافظ شناسی و دکتر جاوید قنبری مسئول امور طراحی بنای مرکز حافظ شناسی، به پرسش‌های خبرنگاران درباره‌ی آخرین اقدامات صورت‌گرفته در این زمینه، به‌طور مفصل پاسخ دادند. آنچه در ادامه می‌خوانید گفت‌وگوی کامل ایشان است.

خیران فرهنگی با مشارکت در ساخت بنای مرکز حافظ‌شناسی،

نام خود را با جاودانگی حافظ گره بزنند!

از جمله دکتر رضایی، دکتر جمشیدی و مدیران دیگر، از همان زمان موضوع پیگیری طرح بنای مرکز حافظ‌شناسی و دریافت مجوزهای گوناگون از طریق شهرداری، میراث فرهنگی، شرکت برق و نهادهای دیگر دنبال شد و همزمان که مسائل اداری و دریافت مجوزهای قانونی این زمین پی‌گیری می‌شد، موضوع طراحی بنا هم در دستور کار بود و از طریق گروهی دیگر از دوستان ما دنبال می‌شد. از همان ابتدا، همکاران ما در دانشکده هنر و معماری دانشگاه شیراز، به‌ویژه استاد و همکار عزیزمان آقای دکتر محمد علی‌آبادی و بعد همکار و دوست گرانقدر ما آقای دکتر جاوید قنبری با صمیمیت و یکدلی با ما همکاری کردند و ما را در مسیر طراحی بنا راه نمودند. که از این هردو بزرگوار صمیمانه سپاسگزارم. مخصوصاً آقای دکتر قنبری عزیز که با همکاری فعال و مستمر خودشان دست ما را گرفتند و بار ما را سبک کردند. ایشان به‌عنوان مسؤول امور طراحی بنای مرکز حافظ‌شناسی، می‌توانند از جنبه‌ی تخصصی و فنی و معماری پرسش‌های شما را در خصوص طراحی این بنا پاسخ دهند.

- برای طراحی این بنا با چه محدودیت‌هایی روبه‌رو بودید؟

از محدودیت‌ها گفتید. راستش این است که اگر اهل معرفت باشیم و این بزرگان را به درستی بشناسیم متوجه خواهیم بود که در شیراز باید مراکز چون سعدی‌شناسی و حافظ‌شناسی باید از باشکوه‌ترین و کارآمدترین و زیباترین بناهای شهر باشند. مثلاً اگر به ماهیت فعالیت‌های مرکز حافظ‌شناسی توجه کنیم، برای بنای این مرکز باید همه‌ی محوطه‌ی حافظیه در اختیار مرکز باشد. چرا؟ چون غیر از دفتر مدیریت مجموعه‌ی حافظیه و دفاتر نیروهای حفاظتی که در آنجا تشریف دارند، واجب‌ترین و ضروری‌ترین نهادی که باید در مجموعه‌ی حافظیه باشد، مرکز حافظ‌شناسی است. وظیفه‌ی ذاتی این مرکز، معرفی حافظ و شعرا در سطوح مختلف است. این یک مطالبه‌ی عمومی است و این درخواست جدی همه‌ی فرهنگ‌وران و حافظ‌دوستان است. در نتیجه وجود مرکز حافظ‌شناسی که در آنجا همه‌ی اسناد، مدارک، کتاب‌ها، مقاله‌ها، نرم‌افزارها و همه‌ی داشته‌های مربوط به حافظ گردآوری و طبقه‌بندی شده باشد در حافظیه بر هر مکان دیگری که در آنجا هست، مقدم است.

اما به دلیل مشکلاتی که هست، فعلاً قطعه‌ی زمینی با یک محدودیت مساحتی به این مرکز واگذار شده و مرکز حافظ‌شناسی ناگزیر در این شرایط باید در همین زمین محدود، ساخته شود. و چون این زمین هم‌جوار بنای چهل‌مقام هم هست ارتفاعش نمی‌تواند بلندتر از بنای چهل‌مقام باشد. ناچار ما باید دست‌کم در این کار، برای سه طبقه زیرزمین و یک طبقه روی زمین برنامه‌ریزی کنیم و این بنا هم با همین محدودیت طراحی شده است.

- به نظر خودتان طرح برگزیده تا چه اندازه با مبانی اندیشه و درون‌مایه‌ی شعری حافظ

پیوند دارد؟

ما در مرحله‌ی سفارش طرح، برای طراحان محترم یک کتابچه (به نام نقش ماندگار) تدوین کردیم که در این کتابچه، دیدگاه خودمان را درباره‌ی حافظ، شعر حافظ، بنای موجود حافظیه و تاریخچه‌ی بنا از گذشته تا امروز بیان کردیم و در پایان آن کتابچه، مرکز حافظ‌شناسی را معرفی کردیم. همچنین در پیوستی نیازهای مرکز حافظ‌شناسی را از نظر موقعیت فیزیکی، به‌علاوه‌ی محدودیت‌ها و شرایط موجود برای این طرح اعلام کردیم. بسیار روشن است، هر بنایی که برای مرکز حافظ‌شناسی طراحی می‌شود و در محوطه‌ی آرامگاه حافظ قرار می‌گیرد، باید شرایطی را پذیرفته باشد و ویژگی‌هایی را داشته باشد. اول که باید ضوابط میراث فرهنگی را رعایت کند و مسلماً هر بنایی که در کنار حافظیه ساخته می‌شود، باید به گونه‌ای طراحی شود که خود آرامگاه حافظ را تحت تأثیر قرار ندهد. همچنین باید

با معماری موجود بنای حافظیه سازگاری لازم را هم از نظر شکل و سازه و هم از نظر مصالح داشته باشد. دیگر آنکه چنین بنایی، بی‌گمان باید با شعر حافظ هم، همخوانی و همسانی داشته باشد. این‌ها از مسلمات اولیه برای طراحی چنین بنایی است و خوشبختانه هر سه طراح هنرمند و بزرگوار همه‌ی این ویژگی‌ها را در طراحی‌شان در نظر داشته‌اند و به آن عمل کرده‌اند.

- اینک که طراح بنای مرکز حافظ‌شناسی و طرح این بنا مشخص شده، چه میزان اعتبار برای ساخت آن برآورد شده است و از کجا قرار است تأمین گردد؟

همان‌طور که گفتم، مرکز حافظ‌شناسی یک مرکز دولتی نیست که ردیف مستقل بودجه داشته باشد، یا اعتبار ویژه‌ای را از جایی به آن تخصیص داده باشند. ساخت چنین بنایی به نوع سازه و مصالح و شیوه‌ی اجرا بستگی دارد. و هزینه‌های آن هم باید از راه‌های گوناگون تأمین شود. برای مثال خوشبختانه شهرداری شیراز و آقای مهندس اسکندرپور، شهردار محترم کلان‌شهر شیراز، در یکی از جلسات، ساخت اسکلت بنا را تقبل کردند. افراد نیکوکار و خیر فرهنگی هم می‌توانند با حمایت مالی و مشارکت در ساخت و تجهیز این بنا، نام خودشان را به جاودانگی حافظ گره بزنند و ماندگار شوند. ما در خود این بنا طرح‌هایی را پیش‌بینی کرده‌ایم که اگر کسانی موفق به حمایت مالی باشند، نام آن‌ها را به شکلی ویژه در بناهای یادمان ثبت خواهیم کرد تا همواره در منظر دید بازدیدکنندگان باشد و دیگران را هم به چنین اقدامات نیکویی تشویق کند.

شنیده‌ایم تمام مراحل مربوط به این بنا را به صورت روزانه یادداشت می‌کنید تا در کتابی منتشر شود. درست است؟

بله، درست است. نگارش تاریخ شفاهی بسیار مهم است. ساختمان مرکز حافظ‌شناسی که به دلیل پیوند آن با حافظ، بنایی ماندگار خواهد بود، بنایی عمومی و متعلق به همه‌ی مردم این

کشور است. آیندگان حق دارند بدانند برای طراحی و ساخت چنین بنایی چه مراحل طی شده است. چه موانعی بر سر راه بوده است، چه کسانی به چه میزانی در پیشبرد آن نقش داشته‌اند و بسیاری از مسائل دیگر. در «کتاب بنای مرکز حافظ‌شناسی» به صورت روزنگار خاطرات و امور مربوط به مراحل مختلف این بنا (از درخواست‌ها، موافقت‌ها، همکاری‌ها، مجوزها، صورت جلسه‌ها و...) همه و همه ثبت می‌شود تا همچون بخشی از تاریخ فرهنگی و شفاهی یک دوره از شهر شیراز به چاپ برسد و به یادگار بماند. خوشبختانه نزدیک به صد صفحه از این کتاب هم‌اکنون آماده شده است و هر روز به آن اضافه می‌شود.

در پایان لطفاً اگر مطلبی ناگفته مانده است، بفرمایید.

بنده یک بار دیگر از همه‌ی کسانی که در این مسیر، مرکز حافظ‌شناسی را همراهی می‌کنند، سپاس‌گزارم و سپاس ویژه‌ی خودم را با فروتنی بسیار، تقدیم می‌کنم به هر سه طراح هنرمند عزیز: آقایان مهندس فرهاد احمدی، دکتر داراب دیبا و مهندس سیف‌الله کاظم‌پور که هر سه از افتخارات معماری معاصر کشورند و بسیار خوشبخت و خرسندم که بنای مرکز حافظ‌شناسی بالاخره از سوی یکی از این معماران شاخص و نام‌دار کشور که شخصیتی بین‌المللی هستند، یعنی آقای مهندس فرهاد احمدی طراحی می‌شود. جزییات آن را آقای دکتر قنبری توضیح خواهند داد. ای کاش برای ما این امکان وجود داشت که از هر سه طرح فاخر و ارزشمند استفاده می‌کردیم. اما دریغ که ناگزیر به انتخاب یکی از این سه بوده‌ایم. به گمان بنده، انگیزه‌ی ستودنی این سه طراح بزرگ در ارائه‌ی طرح بنای مرکز حافظ‌شناسی، هم‌پیوندی با خواجه‌ی اهل راز بود و در این اقدام ارزشمند، ارادت خود را به حافظ شیراز نشان دادند و خود را در این دفتر به ثبت رساندند. به قول سعدی بزرگ: «که تا بر فلک ماه و خورشید هست

/ در این دفترت ذکر جاوید هست». امیدوارم طراحی و اجرای بنای مرکز حافظ‌شناسی به گونه‌ای سامان یابد که از یک بار دیگر از زبان روان حافظ بشنومیم که «خداش خیر دهد آن که این عمارت کرد».

گفت‌وگو با دکتر جاوید قنبری

(استادیار دانشکده هنر و معماری دانشگاه شیراز و مسئول امور طراحی بنای مرکز حافظ‌شناسی)

- لطفاً بفرمایید، برای دستیابی به طرح معماری که در خورشان حافظ و حافظیه باشد، چه اقداماتی صورت گرفت؟

با توجه به اینکه موضوع طراحی این بنا قبل از آشنایی بنده با مرکز حافظ‌شناسی شکل گرفته بود، افراد متعددی بنابر علاقه و ارادت شخصی‌شان به حضرت حافظ و مرکز حافظ‌شناسی طرح‌هایی را ارائه نموده بودند، اما با توجه به اینکه این بنا دو وجه عملکردی و معنایی را در یک نسبت مطلوبی می‌بایست پاسخگو باشد، تصمیم بر آن شد تا بر مبنای خرد جمعی تصمیم مناسبی در این زمینه گرفته شود. در این مسیر پیشنهاد بنده بر این بود تا کمیته‌ی سیاست‌گذاری متشکل از نماینده‌های نهادهای متنوع، از جمله مرکز حافظ‌شناسی، استانداری فارس، شهرداری شیراز (به‌ویژه شهرداری منطقه ۳)، سازمان میراث فرهنگی، سازمان نوسازی و بهسازی شهری و دانشگاه شیراز شکل بگیرد و در آن کمیته، سیاست‌گذاری مناسبی صورت پذیرد. بنابراین پیشنهاد، چندین جلسه با حضور نمایندگان نهادهای نام‌برده شکل گرفت و در نهایت پس از گفت‌وگوهای فراوان در جلسات متعدد، گزینه‌ی دعوت از شش معمار مؤلف معاصر برای ارائه‌ی اتوهای مفهومی اولیه در اولویت و مورد وفاق اعضا قرار گرفت؛ پیرو این تصمیم، کمیته‌ی راهبری تخصصی با تعداد اعضای کمتری نیز برای پیشبرد اهداف برنامه تعیین گردید.

- مسابقات طراحی معماری برای چنین پروژه‌های شاخصی چه معایب و محاسنی دارد؟

برای برگزاری مسابقات معماری روش‌های متنوعی وجود دارد و قوانین و ضوابط آن‌ها را نیز وزارت راه و شهرسازی تدوین کرده است. هرکدام از این روش‌ها قطعاً مزایا و معایبی دارد و می‌تواند از زوایای متنوعی قابل نقد باشد. در جلسات شورای سیاست‌گذاری این پروژه، به‌طور عمده دو روش مسابقه‌ی آزاد و مسابقه‌ی محدود (یا دعوتی) مورد مباحثه قرار گرفت. در روش اول که مسابقه‌ی آزاد مدنظر است، امکان شرکت در مسابقه برای همه‌ی اعضای جامعه‌ی معماران اعم از دانشجوی و غیردانشجو، معماران جوان و معماران پیشکسوت و... وجود دارد؛ از مهم‌ترین مزایای این روش (در خصوص طراحی بنای مرکز حافظ‌شناسی) این بود که یک موج فرهنگی در جامعه‌ی معماران و خیال‌پردازی در طیفی گسترده در بین معماران برای طراحی بنای مرکز حافظ‌شناسی را به وجود می‌آورد و باعث می‌شد که طیف وسیعی از اقشار جامعه مدت‌زمانی را به حافظ و مرکز حافظ‌شناسی بیندیشند. اما این نکته را نیز باید دقت داشت که در این روش ممکن است علی‌رغم دریافت تعداد بسیار زیادی طرح (که داوری آن فرایندی زمان‌بر و پیچیده است) معماران باتجربه و معماران مؤلف رغبتی برای ورود به موضوع نشان ندهند که این مسأله باعث می‌شد از عمق برخورد با موضوع کاسته شود. به همین دلیل گزینه‌ی دوم که مسابقه‌ی محدود یا دعوتی بود برای این طرح مناسب‌تر به نظر می‌رسید. در این مورد نیز نگاه‌های متنوعی در برخورد با موضوع و انتخاب طراحان در شورای سیاست‌گذاری مطرح گردید و به تشخیص و مصلحت‌اندیشی شورای سیاست‌گذاری پروژه، این برنامه به صورت رسمی به عنوان یک مسابقه در وزارت راه و شهرسازی ثبت نگردید؛ زیرا ماهیت کار در واقع نوعی سفارش طرح به طراحان مشخص بود.

مهندس فرهاد احمدی
معمار برگزیده بنای
مرکز حافظ شناسی

-چقدر نام و مقام حافظ در ترغیب طراحان بزرگ برای مشارکت در این پروژه تأثیرگذار بود؟

خلاصه بگویم! هیچ شکی ندارم که اگر بنا مربوط به حافظ نبود، چنین سطحی از برخورد با مسئله نمی‌توانست شکل بگیرد! این فرایند گرچه مربوط به طراحی یک بنای نسبتاً کوچک (با زیربنای کمتر از ۲۰۰۰ مترمربع و با ارتفاع بیشینه ۶ متر از سطح زمین و در یک زمینی به مساحت تقریبی ۶۵۰ مترمربع) بود، اما از منظر بنده و بسیاری متخصصان امر در بالاترین سطح کیفی ممکن و با حضور و گفت‌وگوی بزرگانی شکل گرفت که در کنار هم قرار گرفتنشان خود یک اتفاق بزرگ و مبارک در تاریخ معماری معاصر ایران بود. تنها نگاهی کوتاه به نام داوران نام‌دار و طراحان شاخص نشان می‌دهد که سطح کیفی کار در چه طراز بوده است.

-در پایان لطفاً اگر مطلبی ناگفته مانده است، بفرمایید.

به نظرم فرایندی که تا این لحظه طی شده است را نمی‌توان مسابقه نامید! شأن برخورد با چنین موضوع ظریف و حساسی را نمی‌توان با کلمه‌ی "مسابقه" پایین آورد؛ به نظرم هریک از دوستان بزرگوار که تعدادشان نیز کم نیست، در حد توان و با عشق، فقط قدمی برای حافظ، برای شیراز و در غایت برای فرهنگ ایران برداشتند!

حسنت به اتفاق ملاحظت جهان گرفت آری به اتفاق جهان می‌توان گرفت!

از سه معمار بزرگ کشورم دکتر داراب دیبا، مهندس فرهاد احمدی و مهندس سیف‌الله کاظم‌پور که در این پروژه در نهایت سخاوت همکاری کردند، خاضعانه تشکر می‌کنم و برای مرکز حافظ‌شناسی و استاد پروفیسور حسن‌لی و دیگر دوستان صمیمی در مرکز حافظ‌شناسی، آرزوی توفیق در ادامه‌ی مراحل کار دارم.

-معماران شرکت‌کننده در مسابقه‌ی طراحی معماری بنای مرکز حافظ‌شناسی و داوران این پروژه چه کسانی بودند و چگونه انتخاب شدند؟

پس از اینکه شورای سیاست‌گذاری مبنا را بر روش مسابقه‌ی محدود و دعوتی قرار داد، اعضای مختلف حاضر در جلسات، در یکی دو جلسه لیست‌هایی از معماران مدنظر خود را به صورت مخفی ارائه نمودند. پس از بررسی آرای دوستان، در نهایت شش معمار مؤلف انتخاب شدند که از آن شش معمار، سه نفر یعنی آقایان مهندس فرهاد احمدی، دکتر داراب دیبا و مهندس سیف‌الله کاظم‌پور به مکاتبات اینجانب در بازه‌ی زمانی مشخص شده پاسخ مثبت دادند؛ گفتنی است، طراحان نام‌برده، در طراحی بناهای ملی یا بین‌المللی در پروژه‌های مهمی هم به عنوان داور و هم به عنوان طراح فعالیت‌های درخشان در کارنامه‌ی حرفه‌ای داشته‌اند. به طور مثال آقای دکتر دیبا در پیوند میراث فرهنگی با معماری معاصر همواره دغدغه مند بوده‌اند و در این زمینه‌ها آثار فاخر و ارزشمندی دارند؛ آقای مهندس کاظم‌پور نیز به عنوان یکی از معماران بنام و سرشناس شیراز هم در شیراز و هم در تهران آثار برجسته‌ای از خود به جای گذاشته‌اند که البته نام‌بردن از پروژه‌های متعدد و مهم این دو معمار در این مقال نمی‌گنجد. اما درباره‌ی آقای مهندس فرهاد احمدی که طرحشان برای بنای مرکز حافظ‌شناسی انتخاب شده است و از معماران مؤلف پیشرو در تاریخ معاصر ایران هستند، باید بگویم که ایشان طرح‌های ملی و بین‌المللی فراوانی در کارنامه حرفه‌ایشان دارند؛ در کنار دریافت جوایز، نشان‌ها و افتخارات بین‌المللی از آثار معماری ایشان به اختصار می‌توان به طراحی غرفه‌های ملی ایران در نمایشگاه‌های (اکسپو) بین‌المللی، بنای سفارت ایران در سئول، مجتمع فرهنگی دزفول، مرکز بین‌المللی فرهنگی اصفهان، کتابخانه‌ی مرکزی دانشگاه علم و صنعت و طرح ساختمان سفارت ایران در استکهلم (و البته بناهای ارزشمند و فاخر متعدد دیگر) اشاره کرد.

با دو سه نفر دیگر از معماران شاخص نیز برای طراحی گفت‌وگوهایی صورت گرفت، اما به نتیجه‌ی نهایی نرسید و بالاخره کار با همین سه معمار بزرگوار دنبال شد.

درباره‌ی کمیته‌ی داوران (که بهتر است بگویم کمیته‌ی "ارزیابی") نیز سعی کردیم، تیمی مرکب از دیدگاه‌های پخته و در عین حال متنوع در بعد نظری (Theory) و عملی (Practice) و همچنین با حضور حافظ‌شناسان شهیر معاصر شکل گیرد. بدین منظور، پس از بررسی اسامی پیشنهادی و بررسی‌هایی که شکل گرفت، کمیته‌ی ارزیابی و بررسی طرح‌ها را آقایان (به ترتیب الفبا) دکتر محمد سعید ایزدی، مهندس سید محمد بهشتی، دکتر کاووس حسن‌لی، دکتر سعید حمیدیان، استاد بهاء‌الدین خرمشاهی، دکتر محمدمنصور فلاسکی و مهندس ایرج کلانتری تشکیل دادند که ترکیبی از استادان معماری و استادان حافظ‌شناسی ست.

-شیوه‌ی برگزاری مسابقه‌ی طراحی بنای مرکز حافظ‌شناسی چگونه بوده است؟

پس از اینکه معماران اعلام آمادگی کردند، بسته‌های مربوط به طراحی بنا شامل اطلاعات فنی و کیفی تقدیم آن‌ها شد و سپس مدت دو ماهه‌ای که از قبل نیز در مورد آن با طراحان هماهنگی شده بود آغاز شد. همچنین مبلغی از طرف مرکز حافظ‌شناسی به عنوان کمک‌هزینه‌ی طراحی به معماران پرداخت گردید که البته هر سه طراح سخاوتمندانه کار را آغاز کرده بودند و بعضاً بنده چندین و چندبار خواهش کردم تا شماره‌ی حسابشان را توانستم دریافت کنم! در طول این مدت دو ماهه تماس‌های تلفنی دوطرفه‌ای با طراحان داشتم که در طی این تماس‌ها معمولاً ابهامات احتمالی برطرف و پیشنهادهایی مطرح می‌شد. در نهایت پس از تماس‌های متعدد با طراحان و بررسی و تبادل نظر در مورد روش ارائه‌ی طرح‌ها، مقرر گردید در روز ۲۴ دی ماه طراحان در محل دفتر دانشگاه شیراز در تهران حضور پیدا کنند و هر معمار (با تیم همراه) اتود طراحی خود را در حضور کمیته‌ی ارزیابی در یک فضای تبادل اندیشه و گفت‌وگوارائه نمایند و این اتفاق ارزشمند، خوشبختانه عملی شد.